

Stockholm
2026-01-21

Yttrande över Europeiska kommissionens förslag till en europeisk konkurrenskraftsfond inom ramen för nästa fleråriga budgetram 2028–2034

IVA välkomnar EU-kommissionens förslag om att inrätta en europeisk konkurrenskraftsfond (EKF). Förslaget adresserar flera strukturella utmaningar i EU:s nuvarande finansieringslandskap, särskilt fragmentering, bristande länkar från forskning till marknad samt behovet av att stärka Europas konkurrenskraft i en alltmer geopolitisk och teknologiskt konkurrensutsatt omvärld.

IVA vill samtidigt betona att genomförandet av EU:s inre marknad är en grundläggande förutsättning för att fonden ska få fullt genomslag. En välfungerande inre marknad för varor, tjänster, kapital, data och kompetens är avgörande för att investeringar inom EKF ska kunna skalas, kommersialiseras och bidra till långsiktig europeisk konkurrenskraft.

1. Konsolidering och budgetambition

IVA välkomnar konsolideringen av befintliga EU-program i en gemensam ram, samt de tematiska policyfönster som föreslås. Den föreslagna budgetökningen för konkurrenskraftsfonden jämfört med motsvarande program i nuvarande fleråriga budgetram är avgörande för Europas globala konkurrenskraft och investeringsbehov inom forskning, innovation, digitalisering, grön omställning och säkerhet. En samlad struktur skapar förutsättningar för ökad effektivitet, minskad administrativ börda och större strategiskt genomslag.

2. Excellensprincipen och europeisk konkurrens

För att EKF ska bidra till verklig konkurrenskraft måste **excellensprincipen vara vägledande för finansiering från fonden**, utan regionala hänsyn. Finansiering behöver tilldelas de bästa projekten utifrån kvalitet, potential och genomförandeförmåga, i öppen europeisk konkurrens. Detta är avgörande för att Europa ska kunna hävda sig globalt inom strategiska teknik- och kunskapsområden. Finansiering från instrument inom sammanhållningspolitiken ska vara kapacitetsuppbyggande och komplettera EKF på detta sätt.

Kungl. Ingenjörsvetenskaps
Akademien

3. Koppling till Horisont Europa

Även om EU-kommissionens förslag till nästa ramprogram för forskning och innovation (Horisont Europa, HE) även i fortsättningen är tänkt vara ett fristående program, är förslaget att styrningen av pelaren för industriellt ledarskap ska ske genom EKF, i syfte att stärka synergier. IVA betonar vikten av att sådan styrning blir effektiv, samt vill betona den stora vikten av att pelaren för industriellt ledarskap innefattar samarbetsprojekt mellan olika aktörsgrupper, som näringsliv, akademi, institut.

IVA vill även betona vikten av att pelaren för industriellt ledarskap inom Horisont Europa innefattar förkommersiella skeden (pre-competitiveness) med lägre TRL-nivåer, där även konkurrerande aktörer kan samarbeta och bygga ny kunskap som sedan bidrar till aktörernas kommersialisering i senare skeden. Starka samarbeten mellan akademi, institut och näringsliv i dessa skeden är en förutsättning för långsiktig innovationsförmåga och för att bygga upp framtida industriella styrkeområden. Kopplingen mellan Horisont Europa och EKF bör stärka och inte försvaga detta.

4. Sammanhängande finansiering från forskning till marknad

IVA välkomnar ambitionen att tillhandahålla en **sammanhängande finansieringskedja från forskning och innovation till uppskalning och marknad**. Kombinationen av bidrag, finansiella instrument och riskdelning är central för att minska glappet mellan forskning och kommersialisering och för att fler europeiska innovationer ska kunna skapas, växa och nå global marknad. I varje steg är **tempo och anpassade regelverk** en framgångsfaktor för Europas konkurrenskraft, där det straffar sig att komma som nummer två eller tre till marknaden med sin produkt. Återigen vill IVA betona att en fungerande inre marknad kanske är den viktigaste faktorn för att få större utväxling av den forsknings- och innovationsverksamhet vi bedriver och finansierar.

5. Strategisk styrning och näringslivets involvering

En tydlig och långsiktig strategisk styrning av EKF är avgörande, med involvering av medlemsstater och aktörsgrupper. IVA anser att **näringslivsföreträdare bör involveras strukturerat i fondens styrning och rådgivande organ**, tillsammans med akademi och andra relevanta aktörer. Detta stärker fondens relevans, bidrar med marknads- och teknisk nära perspektiv och ökar möjligheten för investeringar att leda till faktisk konkurrenskraft. Det är centralt att fonden har en mix av offentliga och privata medel. Den privata sektorn är fundamental för industriell investeringskompetens och förmågan att se och identifiera kommersiellt gångbar excellens.

Kungl. Ingenjörsvetenskaps
Akademien

6. Innovationspolitik före industripolitik

IVA vill understryka vikten av att EKF i första hand utformas som ett **innovationspolitiskt verktyg**, snarare än ett traditionellt industripolitiskt instrument. Fokus bör ligga på att skapa förutsättningar för ny kunskap, ny teknik och nya affärsmodeller, snarare än på att bevara befintliga strukturer. Ett starkt innovationssystem är den mest hållbara grunden för långsiktig europeisk industriell konkurrenskraft. **Europeisk lagstiftning och reglering** av varor och tjänster, inte minst de digitala, behöver länkas till den förda innovationspolitiken. Här brister det idag.

7. Spets och global konkurrenskraft

För att Europa ska kunna hävda sig i den globala konkurrensen bör EKF prioritera **spets och excellens framför bredd**. Resurserna bör koncentreras till områden där Europa har – eller kan bygga – världsledande kapacitet, snarare än att mer kortsiktigt stärka befintliga aktörer brett.

8. Europeisk preferens och öppenhet

IVA vill framhålla att **eventuell europeisk preferens i upphandlingar och stödformer inte får ske på bekostnad av EU:s faktiska prestanda eller tillgång till den bästa tillgängliga tekniken**. Europas konkurrenskraft är beroende av tillgång till högteknologisk utrustning, komponenter och kunskap även från aktörer utanför EU. Öppenhet och strategisk autonomi måste balanseras på ett sätt som stärker, snarare än begränsar, Europas innovationsförmåga.

9. Förutsättningar för påverkan, deltagande och svenskt mervärde

För att EKF ska få full effekt och bidra till mervärde för Sverige krävs kompletterande insatser på både europeisk och nationell nivå.

IVA vill särskilt framhålla vikten av **svensk närvaro och aktiv påverkan i Bryssel**, genom deltagande i programkommittéer, expertgrupper, partnerskap och andra strategiska forum kopplade till fondens styrning och genomförande. Sverige bör även öka antalet nationella experter placerade i centrala organ, särskilt i EU-kommissionen. Tidig närvaro i

Kungl. Ingenjörsvetenskaps
Akademien

utformningen av arbetsprogram och prioriteringar är avgörande för att svenska prioriteringar och styrkeområden ska kunna få genomslag.

Vidare är det viktigt att **det svenska forsknings- och innovationssystemet på hemmaplan anpassas för att komplettera den europeiska konkurrenskraftsfonden**. Nationella finansieringsinstrument, myndighetsuppdrag och samverkansstrukturer måste utformas så att de underlättar svenskt deltagande, medfinansiering och uppskalning i EKF-projekt. Ett väl samordnat nationellt ekosystem stärker Sveriges förmåga att både bidra till och dra nytta av fondens satsningar. Även i detta fall är tempo avgörande och det måste säkerställas att nödvändiga, nationella strukturer är på plats när insatserna inom EKF implementeras från EU-nivå.

Ett aktivt svenskt engagemang i Bryssel och på hemmaplan är en förutsättning för att säkerställa påverkan, brett deltagande och ett starkt svenskt mervärde i genomförandet av europeiska konkurrenskraftsfonden.

Beslut i ärendet har fattats av verkställande direktör Sylvia Schwaag Serger. Ärendet har handlagts av Michael Jacob, policychef. I ärendets beredning har IVAs forskningspolitiska grupp deltagit med IVA-ledamöterna Anders Blom, Björn Ekelund, Olle Samuelson, Lars Hultman, Anna Nilsson-Ehle, Sandra Di Rocco, Charlotte Bengtsson, David Domeij, Anders Hamsten, Annika Olsson, Hanifeh Khayeri och Anders Sandberg.

Sylvia Schwaag Serger
Verkställande direktör

Michael Jacob
Policychef